

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ
& ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

Ερ. Φ.: 199

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426
Email : atneke@culture.gr

**ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων**
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κ. Δημήτρη Κωνσταντόπουλο

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 4086/6.12.18 Ερώτηση με θέμα:
«Φύλαξη, συντήρηση και έκθεση τοιχογραφιών Ι.Μ. Παναγίας Πρεβέντζας»

Σε απάντηση της με αριθμ. Πρωτοκόλλου 4086/6.12.18 Ερώτησης του Βουλευτή κ. Δημήτρη Κωνσταντόπουλου και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Σύμφωνα με το αρχείο της ΕΦΑ Αιτωλοακαρνανίας – Λευκάδας, οι τοιχογραφίες του βυζαντινού ναού Εισοδίων της Θεοτόκου Πρεβέντζας αποτοιχίστηκαν το 1968 λόγω κατακλυσμού της περιοχής από τα νερά της τεχνητής λίμνης Καστρακίου για την δημιουργία υδροηλεκτρικού φράγματος της Δ.Ε.Η. Η αποτοίχιση έγινε από τον ζωγράφο-συντηρητή κ. Ζαχαρίου και το συνεργείο του, ο οποίος μετέβη στο μνημείο ως απεσταλμένος της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Αναστηλώσεως. Οι τοιχογραφίες παρέμειναν για μακρό χρονικό διάστημα αποθηκευμένες σε χώρο της Δ.Ε.Η. στο Καστράκι έως ότου με παρέμβαση των αρμόδιων Υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού και χρηματοδότηση της Δ.Ε.Η. μεταφέρθηκαν το 1984 σε κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο αποθήκευσης στα εργαστήρια της 8^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στα Ιωάννινα. Η αρμόδια τότε Εφορεία, όπως προκύπτει από το σχετικό αρχείο, δεν προέβη στην συντήρηση των τοιχογραφιών λόγω έλλειψης προσωπικού αλλά και λόγω έλλειψης χώρου για την τοποθέτησή τους εντός του νομού Αιτωλοακαρνανίας.

Το 2006 με την ίδρυση της 22^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων με έδρα τη Ναύπακτο και αρμοδιότητα τις Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδας, οι τοιχογραφίες του Ι. Ν. Εισοδίων Θεοτόκου Πρεβέντζας μεταφέρθηκαν στο Φρούριο Αντιρρίου συσκευασμένες όπως ήταν αποθηκευμένες στην 8^η ΕΒΑ. Λόγω του όγκου τους τοποθετήθηκαν σε διαφορετικές αίθουσες και χώρους του Φρουρίου όπου φυλάσσονταν με ασφάλεια. Οι τοιχογραφίες βρίσκονται τοποθετημένες πάνω σε φέροντα ξύλινο οργανισμό με απομάκρυνση του πίσω στρώματος τοιχοποιίας και κάλυψη από υφασμάτινες γάζες με αραιό κονίαμα.

Το 2013 η 22^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων απέστειλε το αρ. πρωτ. 292/22^η ΕΒΑ/7-02-2013 έγγραφο προς τη Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεώτερων Μνημείων ζητώντας τη συνδρομή της στη συντήρηση των τοιχογραφιών του σημαντικού βυζαντινού μνημείου, καθώς η Εφορεία διέθετε μόνο μια ΔΕ Συντηρήτρια Αρχαιοτήτων, η οποία ήταν αδύνατο να αναλάβει την οργάνωση και εκτέλεση ενός μεγάλου κλίμακας έργου συντήρησης.

Παράλληλα, για λόγους προστασίας, τμήματα των τοιχογραφιών (τοιχογραφία κόγχης ιερού, καμαρών και θόλων) μεταφέρθηκαν, με δαπάνες και προσωπικό της Εφορείας, στο εργαστήριο συντήρησης αρχαιοτήτων στη Ναύπακτο. Οι υπόλοιπες τοιχογραφίες παρέμειναν σε αίθουσα του Φρουρίου Αντιρρίου. Η 22^η ΕΒΑ επανήλθε στο θέμα της συντήρησης των τοιχογραφιών αποστέλλοντας το αρ. πρωτ. 3452/8-11-2013 έγγραφο προς την ΔΣΑΝΜ ζητώντας την μετάβαση κλιμακίου της Διεύθυνσης προς την τη έδρα της 22^{ης} ΕΒΑ προκειμένου να διαπιστώσει την κατάσταση διατήρησης των τοιχογραφιών και να βοηθήσει στις εργασίες συντήρησης.

Οι τοιχογραφίες παρέμειναν αποθηκευμένες με ασφάλεια στο εργαστήριο συντήρησης της 22^{ης} ΕΒΑ στη Ναύπακτο και σε αίθουσα του Φρουρίου Αντιρρίου. Το 2013 πραγματοποιήθηκε από την συντηρήτρια της 22^{ης} ΕΒΑ αποκάλυψη και συντήρηση μικρού τμήματος αποτοιχισμένης τοιχογραφίας προκειμένου να διαπιστωθεί η κατάσταση διατήρησής τους. Κατά τη συντήρηση διαπιστώθηκε ότι η τοιχογραφία είχε διατηρηθεί σε ικανοποιητική κατάσταση, ωστόσο λόγω της μακροχρόνιας αποθήκευσής της υπήρχε εξασθένηση των χρωστικών ουσιών και αποδυνάμωση της ζωγραφικής επιφάνειας.

Τον Απρίλιο του 2014, πραγματοποιήθηκε από την Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεώτερων Μνημείων αυτοψία στον χώρο αποθήκευσης των εν λόγω τοιχογραφιών, στην Ναύπακτο.

Κατόπιν συμπληρωματικής ενημέρωσης από την αρμόδια ΕΦΑ Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδας αναφέρεται ότι βρίσκεται σε συνεννόηση με την Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων και Νεώτερων Μνημείων και το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο ώστε να εξευρεθεί η πλέον κατάλληλη λύση για τη μεταφορά και συντήρηση των τοιχογραφιών, ενώ παράλληλα αναζητείται και χώρος για περιοδική έκθεσή τους μετά την συντήρησή τους.

Η Υπουργός
Πολιτισμού και Αθλητισμού
ΜΥΡΣΙΝΗ ΖΟΡΜΠΑ

Εσωτερική Διανομή:

1. ΔΒΜΑ
2. ΕΦΑ Ιωαννίνων
3. ΕΦΑ Αιτωλοακαρνανίας
4. Διεύθυνση Συντήρησης

Ακριβές Αντίγραφο
Κεντρικό Πρωτόκολλο
Φλωρόπουλος Αθανάσιος